

«Nevermore» прибирає певний сенс, і сенс цей чим точніше, тим жахливіше. Нарештє «нікогда» і у По, і у Бальмонта звучить як присяга.

Переклад К. Бальмонтом поеми «Ворон» – приклад того, як слід перекладати твір іноземного автора. Тут немає той «бальмонтовщини», «отсебятини», якої нерідко страждали інші його переклади (наприклад, вірші «Колокола») Е. По. В своєму перекладі Бальмонт нічого не нав'язує оригіналу, зберігає і його змістову сторону, і систему образів, і – в ступені можливості – звуковий, і мистецтвенний своєрідність стилю. При цьому він зберігає і своє творче обличчя, вносячи в текст перекладу необхідні і місцеві зміни.

В висновок, можна зробити деякі висновки, стосуються складнощів передачі стилю оригіналу автора в процесі перекладу. Порівняльний аналіз оригіналу поеми Едгара Алана По «Ворон» і його переклад, виконаний Бальмонтом, показав специфіку передачі стилю автора. Таким чином, проблема перекладчеського стилю ґрунтується в складний питання осмислення і трактування оригіналу. Бальмонт відстає від суб'єктивізму, подолає своє «я». Це говорить про те, що поет має високим професіоналізмом як перекладач.

ЛИТЕРАТУРА

1. Аллен У. Е.А.По. – М., 1987.
2. Арнольд, И.В. Стилистика. Современный английский язык: Учебник для вузов / И.В. Арнольд; науч. ред. П.Е. Бухаркин. – 4-е изд., исп. и доп. – М.: Флинта: Наука, 2002. – 384 с.
3. Вопросы теории художественного перевода: Сб. ст. – М., 1971.
4. Выготский, Л.С. Психология искусства. – Мн.: современное слово. – Минск, 1998. – 480с. – С. 7-93.
5. История всемирной литературы. Т.7. – М., 1994.
6. Орлов В. Перепутья. – М., 1976.

Ю. І. Черницьук,

викладач, асистент кафедри романо-германської та слов'янської філології,

Білоцерківський національний аграрний університет

СТАНОВЛЕННЯ ТА ФОРМУВАННЯ АМЕРИКАНСЬКОГО РЕАЛІЗМУ

Американський реалізм з'явився літературою суспільного протесту. Письменники-реалісти відмовлялися приймати дійсність як закономірний результат розвитку. Критика імперіалістичного суспільства, що складалося, зображення його негативних сторін стає відмітними ознаками американського критичного реалізму. З'являються нові теми, висунуті на перший план умовами, що змінилися, життя (руйнування й зубожіння фермерства; капіталістичне місто й маленька людина в ньому; викриття монополістичного капіталу).

Нове покоління письменників пов'язане з новим регіоном: воно опирається на демократичний дух американського Заходу, на стихію усного фольклору й адресує свої добутки самому широкому масовому читачеві.

Доречно сказати про стильове різноманіття й жанрове новаторство в американському реалізмі. Розвиваються жанри психологічної й соціальної новели, соціально-психологічного роману, роману-епопеї, філософського роману, широке поширення одержує жанр соціальної утопії (Беллами «Погляд назад», 1888), створюється жанр наукового роману (С. Льюїс «Ероусміт»). При цьому письменники-реалісти часто використовували нові естетичні принципи, особливий погляд «зсередини» на навколишнє життя.

Дійсність зображувався як об'єкт психологічного й філософського осмислення людського існування.

Типологічною рисою американського реалізму з'явилася вірогідність.

Відштовхуючись від традицій пізньої романтичної літератури й літератури перехідного періоду, письменники-реалісти прагнули зображувати тільки правду, без прикрас і умов-

чань. Іншою типологічною особливістю з'явилася соціальна спрямованість, підкреслено соціальний характер романів і оповідань. Ще одна типологічна особливість американської літератури ХХ ст. – властива їй публіцистичність. Письменники у своїх добутках різко й чітко розмежують свої симпатії й антипатії.

Головна особливість становлення реалізму в літературі полягає у тому, що новий напрям виникає не із надр романтизму, а незалежно від нього. Інша особливість даного процесу визначається його багатоступеневістю і в той же час інтенсивністю його розвитку. Реалізм в американській літературі складається одночасно під впливом європейського художнього досвіду і регіональних літературних експериментів, які переслідували мету достовірно передати місцевий колорит. Виникає необхідність узагальнити новий соціальний досвід «позолоченого сторіччя», для якого характерні різке загострення суперечностей буржуазного суспільства, бурхливе зростання індустрії, поява мільйонів іммігрантів з різних кінців світу, підйом робочого руху, криза «американської мрії, що заглиблюється».

Дійсність створює всі передумови для формування реалізму як магістрального шляху американської літератури. Своєї кульмінації цей процес досягає в творчості М. Твена 80-х рр. Саме М.Твен – справжній засновник і найбільший представник реалізму в американській літературі ХІХ ст. Таким чином, в становленні і розвитку реалізму регіональні тенденції американського літературного процесу зіграли найістотнішу роль. Можна говорити про три шляхи формування американського реалізму одночасно і виразно простежуються до самого кінця ХІХ ст. Перший з цих шляхів – регіональний «місцевий колорит», що став найважливішим художнім принципом цілої плеяди письменників, що надихаються здебільшого реалістичними літературними устремліннями. Другий – спроби об'єктивного зображення найважливіших соціальних явищ американського життя останніх десятиріч ХІХ ст.: Дж. Хоуелс та Г. Джеймс. І нарешті, третій шлях – створення епосу національного життя на зламі, позначеним Громадянською війною: М. Твен.

Американський реалізм став літературою суспільного протесту. Письменники-реалісти відмовлялися приймати дійсність як закономірний результат розвитку, у своїх творах різко і чітко розмежують свої симпатії і антипатії. Характерною межею американських реалістів було те, що, запозичуючи деякі формальні особливості модерністського роману, вони зберігають естетичні принципи критичного реалізму: вміння створювати типи величезного соціального значення, показувати глибоко типові для американської дійсності обставини провінційного і столичного життя; зображувати життя як суперечливий процес, як постійну боротьбу і дію.

Боротьба за реалізм в історії літератури США на рубежі ХІХ – ХХ сторіч пов'язана з іменами Ф. Норріса, молодих Т. Драйзера і Дж. Лондона. Їх естетичні погляди свідчать, що вони додали реалізму в Америці особливу якість. Якщо в перші десятиліття ХІХ ст. незадоволеність буржуазними відносинами найчастіше набирала в літературі форму романтичного протесту, то тепер перед письменниками Заходу все чіткіше вимальовується завдання безпосереднього зображення дійсності в усіх її непривабливих проявах.

Вважається, що критичний реалізм в новітній літературі США склався в процесі взаємодії трьох чинників, що історично визначилися: це – реальні елементи протесту американських романтиків, реалізм Марка Твена, зростаючий на самобутньо-народній основі, і досвід американських письменників реалістичного напрямку, що сприйняли в тій чи іншій мірі традицію європейського класичного роману ХІХ сторіччя. Слід зазначити, що американський критичний реалізм не обмежений лише кількома десятиріччями, коли жили й творили згадані автори. Більше того, в окремих країнах розквіт критичного реалізму припадає на пізніші часи. Цей метод зберігає свою життєдайність і в наші дні. Успадкувавши традиції минулого, зокрема інтерес до соціальної сфери, реалізм ХХ сторіччя відрізняється від палітри прийомів минулого сторіччя. Пригадаємо, що реалізм існував і до того, як з'явився сам термін.

Реалізм ХХ сторіччя має справу з принципово іншою соціальною дійсністю, ніж реалізм попереднього сторіччя. Це війни і диктаторські перевороти, соціальні і національно-визвольні революції. На зміну традиційним описовим формам прийшли аналітичне дослідження (Т. Манн – «Доктор Фаустус» і «Чарівна гора»), ефект «відчуження» (Б. Брехт), іронія і підтекст (Е. Хемінгвей). Реалізм в американській літературі початку ХХ сторіччя не був однорідним явищем [2, с. 16]. Він продуктивно використовує і багато модерністських при-

йомів, наприклад «потік свідомості» (В. Фолкнер), деформацію, абсурд та ін. Увага до корінних проблем буття і пріоритет загальнолюдських цінностей в американському реалізмі ХХ сторіччя якнайповніше виражена в творчості Теодора Драйзера.

Досить міцні позиції в американській літературі ХІХ ст. зайняла новела. Проте основною формою європейського літературного розвитку в ХІХ ст. був соціальний роман. Через обставини соціального і культурного розвитку країни, що історично склалися в Америці, критико-реалістичний роман не знайшов в американській літературі належного втілення. Основну причину цього, як і багатьох інших аномалій американської культури, потрібно шукати у відсталості суспільної свідомості в США впродовж ХІХ сторіччя. Нездатність американської літератури створити в ХІХ ст. великий реалістичний роман пояснюється, її невідповідністю – відсутністю історичного досвіду і небажанням сприйняти цей досвід в європейській літературі. Великий критико-реалістичний роман з'явиться в США, але із значним спізненням, лише на початку ХХ сторіччя. 1900-ті та 1910-ті роки в США ознаменувалися довгоочікуваною появою «Великого критико-реалістичного роману» (Ф.Норріс, Д.Лондон, Т.Драйзер, Е.Сінклер). В цей період виникає в світовій літературі новий жанр роману – реалістичний.

Розмову про «Великий американський роман», початий Френком Норрісом, продовжив через десятиліття Теодор Драйзер. З відомою часткою іронії він писав: «Читач і до цього дня ще чекає появи великого американського реалістичного роману. Одночасне все тупе, посереднє і непристойне одержує визнання як реалістична література» [3, с. 268]. Однією з головних та значущих течій в літературі зазначеного періоду стає також модернізм. Дедалі особливості розвитку цього напрямку ми розглянемо в наступному параграфі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гумерова О.Ф., Морозкина Е.А. Художественная трактовка проблемы суицида в романах Т.Драйзера // Язык и литература в поликультурном пространстве. – Бирск, 2006. – с. 278 –280.
2. Засурский Я. Н. Американская литература ХХ века. Некоторые аспекты литературного процесса. М., 1966.– 235.– с.143-157.
3. Затонский Д. В. Искусство романа и ХХ век. – М.: Художественная литература, 1973. – с. 231-247.

Ю. Ю. Шамаева,

кандидат филологических наук, доцент,

Харьковский национальный университет имени В. Н. Каразина

ФУНКЦИОНАЛЬНАЯ ОНТОЛОГИЯ КАТЕГОРИАЛЬНОЙ ЕДИНИЦЫ ЭМОЦИЯ В ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ ДИСКУРСАХ

Целью данной статьи является анализ особенностей функциональной онтологии актуализированного в профессиональных дискурсах концептуального комплекса ЭМОЦИЯ как категориальной единицы знания матричного формата с учетом её модусности, обуславливающей её уникальную роль основания не одной, а двух типов категорий внутри общей системы модусной категеризации – оценочной категории эмоций и категории оценочно-эмоциональных/эмоциогенных слов-репрезентантов изучаемого лингвокогнитивного образования.

Теоретико-методологическую базу для реализации этой цели составляют разрабатываемые в современной когнитивной лингвистике теории концептуализации и категоризации (Е.С. Кубрякова, Н.Н. Болдырев, О.П.Воробьева, С.А. Жаботинская, В.И.Заботкина, В.И. Карасик, J.L.Bermudez, R.Jackendoff, G.Lakoff и др.), теория языка как одной из когнитивных способностей человека в фокусе метакогниции [5], труды по теории дискурса (Н.Д. Арутюнова, М.М.Бахтин, Ю.С.Степанов, И.С.Шевченко, Е.И. Шейгал, N.Faircough, Т.А. van Dijk и др.) и характеристике его типов (А.Д. Беляева, Л.П. Крысин, А.Н. Приходько, И.А. Стернин,